

H.A.İSRAFILOV
E.M.HACIZADƏ

ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİ (METODİK GÖSTƏRİŞ)

BAKI - 2007

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
TƏHSİL PROBLEMLƏRİ İNSTİTUTU
AZƏRBAYJAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ
MAGİSTR HAZIRLIĞI MƏRKƏZİ**

**MAGİSTRANTIN
ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN TƏŞKİLİ ÜZRƏ
METODİK GÖSTƏRİŞ**

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
Elmi-Metodik Şurasının «İqtisadiyyat»
bölməsinin 18 may 2006-cı il tarixli
ijlasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir /*protokol № 45*/

BAKİ 2007

METODİK GÖSTƏRİŞİ HAZIRLAMIŞLAR

i.e.n., dos. H.A.İSRAFİLOV
i.e.n. E.M.HACIZADƏ

REDAKTOR

ADİU-nun rektoru, i.e.d., professor Ş.H.Hacıyev

RESENZENTLƏR

ADİU-nun prorektoru i.e.d. Ə.İ.Bayramov
Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin İqtisadi
İslahatlar Mərkəzinin direktoru,
i.e.n. V.Ə.Rüstəmov

Metodik göstəriş magistrantlar üçün elmi-tədqiqat təcrübəsinin təşkili və reallaşdırılmasının ən ümumi mexanizmlərini əhatə edən proqram xarakterli metodoloci normativ akt mahiyyəti daşıyır. Burada elmi-tədqiqat təgrübəsinin məqsədi, təşkilati prinsipləri, strukturu və tipik prosedur qaydalarının şərhı verilir, təcrübə keçənlərin hüquq və vəzifələri, əsas fəaliyyət öhdəlikləri təsbit olunur.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin təşkili və keçrilməsinə dair mövcud metodik göstəriş Azərbaycan Dövlət İqtisad Üniuersitetində bütün istiqamətlərdə magistr pilləsi üzrə təhsil alan magistrantlar, onların elmi rəhbərləri, resenzentləri və həmçinin elmi yaradıcılıq fəaliyyətini genişləndirmək istəyən tədqiqatçılar üçün nəzərdə tutulur. Bununla yanaşı, metodik göstəriş Azərbaycan Respublikasının magistr proqramını həyata keçirən digər universitetlərində, elmi-tədqiqat institutlarında və elmi mərkəzlərində elmi-tədqiqat təcrübəsinin səmərəli təşkili və reallaşdırılmasına metodoloci yardım məqsədi də daşıyır.

Universitetlərin fəaliyyətlərinin mühüm vəzifələrdən biri də yüksək ixtisaslı elmi kadrların hazırlanmasıdır. Elmi kadr yaradıcılığı prosesinin təməli isə başlıca olaraq təhsilin magistr pilləsində formalaşır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti elmi kadrların hazırlanması istiqamətində qarşısında bir sıra vəzifələr qoymuşdur.

Tədris prosesi çərçivəsində elmi fəaliyyətin əsas forması kimi tədqiqat xarakterli tapşırıqların yerinə yetirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu proses isə empirik olaraq elmi-tədqiqat təcrübəsi keçirilərkən reallaşır. Elmi-praktiki konfranslarda, seminarlarda iştirak və çıxış, referatların yazılışı, eksprementlərin aparılması, praktik əhəmiyyətli modellərin hazırlanması və digər bu kimi prosedurların yerinə yetirilməsi elmi-tədqiqat təcrübəsinin struktur elementlərini səciyyələndirir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin forma və tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi prosesində magistrantın elmi bilik və sərəştəlilik səviyyəsi yüksəlir, onun fərdi elmi yaradıcılıq qabiliyyəti artır.

MÜNDƏRİCAT

1.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin mahiyyəti, məqsəd və vəzifələri	06
2.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilmə obyektı və müddəti	07
3.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin proqramı və rəhbərləri	08
4.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin mərhələləri	09
5.Elmi-tədqiqat təcrübəsi üzrə magistrantın fərdi iş planı (<i>tapşırığı</i>)	10
6.Nəzəri məşğələlər və praktikumlar	11
7.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsinin təşkilatı məsələləri	13
8.Təcrübə prosesində magistrantın hüquq və vəzifələri	14
9.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçası	15
10.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabatı	17
11.Hesabatın yazılış forması	18
12.Hesabat sənədlərinin hazırlanmasına qolulan tələblər	19
13.Yekun attestasiyası	20
14.Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsinin material təminatı	21
15.Tövsiyyə edilən ədəbiyyat	23
16.Əlavələr	24

I. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN MAHIYYƏTİ, MƏQSƏDİ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Elmi-tədqiqat təcrübəsi magistr proqramının mühüm tərkib hissəsi kimi iqtisad yönümlü fənnlər üzrə elmi kadrların keyfiyyət hazırlığının başlıca amillərindən biri kimi çıxış edir. O, müasir tələblər səviyyəsində elmi-tədqiqat prosesinin təşəkkül və reallaşması istiqamətində magistrantların aldıkları elmi-nəzəri bilikləri təcrübi səriştə və vərdişlərlə zənginləşdirərək geniş elmi-əmali fəaliyyət sferasında möhkəmləndirilməsi, magistr dissertasiyasının elmi-metodiki tələblər səviyyəsində yerinə yetirilməsinə kömək mahiyyətini ifadə edir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi magistrantlara elmi-tədqiqat işlərinin yerinə yetirilməsinin əsas üsullarını öyrətmək, dissertasiya işi üçün eksperimental xarakterli material toplamaq, onlarda magistr proqramına uyğun seçdikləri ixtisas üzrə peşəkarlıq səriştəsi formalaşdırmaq məqsədi daşıyır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir:

- ⇒ müasir elmi-tədqiqat metodologiyası və yaradıcılıq texnologiyaları haqqında magistrantların biliklərinin kamilləşdirilməsi;
- ⇒ elmi-analitik informasiyaların seçimi, təhlili və emalının mütərəqqi metodlarının magistrantlara çatdırılması;
- ⇒ referat nəşrləri ilə işləmək və dissertasiyasının mövzusu üzrə bibliografiyanın tərtibi;
- ⇒ elmi-praktiki konfranslarda, məqalələr toplusunun hazırlanmasında əyani iştirak, testlərin javablandırılması və məruzələrlə çıxışlar;
- ⇒ təcrübə zamanı əldə edilmiş eksperimental nəticələrin elmi-yaradıcılıq fəaliyyətində və magistr dissertasiyasının yazılışında məqsədyönlü istifadə olunması;
- ⇒ magistrantların müstəqil elmi fəaliyyət bacarıqının təkmilləşdirməsi, onlara şəxsi yaradıcılıq keyfiyyətlərinin

formalaşdırılması istiqamətində özünütəhsil və özünütəkmilləşdirmə vərdişlərinin aşılınması;

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin məzmununu qarşılıqlı təmas və ümumi vəhdətdə elmilik, oxşar fənlərlə əlaqəlik, kreativlik, magistrantların elmi maraqlarının uçotu kimi təməl prinsipləri təşkil edir.

II. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇRİLMƏ OBYEKTİ VƏ MÜDDƏTİ

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin obyektlərini əsasən Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin */bundan sonra ADİU/* kafedraları, elmi-tədqiqat laboratoriyaları, Magistr hazırlığı mərkəzinə */bundan sonra MHM/* mənsub tədris laboratoriyaları və habelə kənar elmi-tədqiqat institutları, universitetlər, elmi mərkəzlər və uyğun profilli müvafiq qurumlar, təsisatlar təşkil edir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin müvafiq ixtisaslar üzrə keçirilmə obyektinin təyinatı rektorun əmri ilə rəsmiləşdirilir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi kənar qurum və təsisatlarda müqavilə əsasında həyata keçirilir.

Magistr hazırlığı proqramına müvafiq olaraq elmi-tədqiqat təcrübəsi tədrisin I kursunun II smestrinin sonunda 4 həftəlik müddətdə reallaşdırılır. */Qiyabi təhsil alanlar üçün bu müddət 2 həftədir və bir qayda olaraq I kursun II smestrində keçirilir/.*

ADİU ümumiqtisad fənləri üzrə digər ali təhsil müəssisələri üçün də ödənişli əsasda elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesi təşkil edə bilər.

III. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCÜRBƏSİNİN PROQRAMI VƏ RƏHBƏRLƏRİ

Elmi-tədqiqat təcrübəsi müvafiq proqram əsasında keçirilir. Elmi-tədqiqat təcrübəsi ADİU-da təşkil olunduqda təcrübəsinin proqramı universitetin «Elmi-Metodik Şura»sında təsdiq olunur. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsi üçün magistrantlara təcrübəsinin keçirildiyi təşkilat tərəfindən təcrübə rəhbəri təyin edilir. Bu qayda elmi-tədqiqat təcrübəsi ADİU-da təşkili edildiyi zaman da tətbiq olunur.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin əsas rəhbəri kimi magistrantın elmi rəhbəri çıxış edir */Bundan sonra: elmi rəhbər/*.

Magistr proqramının və elmi-pedaqoci təcrübənin rəhbəri eyni magistrant üçün elmi təcrübə rəhbəri ola bilməzlər. Bir pedaqoq 5 nəfərdən çox magistranta elmi təcrübə üzrə rəhbər təyin edilə bilməz.

Elmi rəhbər təcrübə prosesi ilə bağlı aşağıdakı vəzifələri yerinə yetirir:

- ❖ elmi-tədqiqat təcrübəsinin proqramından irəli gələn təşkilati tədbirləri həll edir;
- ❖ magistr proqramının rəhbəri ilə təcrübəsinin keçirilməsi proqramını və onun təqvim müddətlərini razılaşdırır;
- ❖ magistranta təcrübəsinin fərdi iş planının */tapşırığın/* hazırlanmasında hərtərəfli köməklik göstərir, öz tapşırıqlarını verir və onu təsdiq edir;
- ❖ təcrübə prosesində sual doğuran məsələlərlə bağlı magistranta məsləhətlər və tövsiyələr verir;
- ❖ elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesində magistrantların müsətiqil fəaliyyətini ilkin qiymətləndirir;
- ❖ elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçasını təsdiq edir;
- ❖ elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekun attestasiyası zamanı komissiyanın işində iştirak edir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri həmçinin təcrübə günü magistrantların təcrübə obyektinə təqdim olunması prosesini

reallaşdırır, müntəzəm olaraq təcrübə obyektinə gedir, magistrantlar və təcrübə obyektinin rəhbərləri ilə əlaqələr saxlayır və müvafiq məsləhətləşmələr aparır.

Təcürbəsinin rəhbəri aşağıdakı vəzifələri yerinə yetir:

- ❖ elmi-tədqiqat təcürbəsinin keçirilməsinin bütün təşkilati məsələlərini həll edir və müvafiq nəzarəti həyata keçirir;
- ❖ təşkilata daxil olmuş magistratların qeydiyyat uçotunu aparır və davamiyyətə nəzarət edir;
- ❖ magistrantlara elmi-tədqiqat təcürbəsinin keçirilməsinin proqramı haqqında məlumatlar verir;
- ❖ magistrantları təşkilatın vaxt recimi və əməyin mühafizəsi qaydaları ilə tanış edir;
- ❖ elmi-tədqiqat təcürbəsinin gündəyliyində müvafiq qeydlər aparır;
- ❖ hər bir magistranta təcrübədə iştirakın nəticələrinə uyğun olaraq qısa rəy verir. */Təcrübə obyektinin rəhbərinin rəyinin nümunəsi elmi-tədqiqat təcrübəsi kitabçasında öz əksini tapmışdır/*

IV. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN MƏRHƏLƏLƏRİ

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin başlanğıcında təşkilati xarakterli yığıncaq keçirilir. Burada magistrantları elmi-tədqiqat təcürbəsinin məqsəd və vəzifələri, məzmunu və təşkilati formaları ilə tanış edirlər. Yığıncağın yekunu olaraq magistrantlara elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsi üzrə fərdi iş planının (*tapşırığı*) işlənməsi tapşırığı verilir.

Təcrübə prosesi mövcud elmi-tədqiqat infrastrukturunu, tədqiqat predmetləri və vasitələrinin tanışlığı ilə başlanır. Bundan sonra magistrant keçirilən elmi-tədqiqat təcrübəsinin ilk - I mərhələsində */1-ci həftə/* fərdi planı (*tapşırığı*) hazırlayır və onun elmi və təcrübə obyektini rəhbərləri ilə razılaşıdıraraq təsdiq etdirir. Bu mərhələdə magistranta dissertasiyanın

tərtibatı, bibliografiya, kataloqlarla işləmə, referatları müəlifə və eksperimental metodların mənimsənilməsi üsulları öyrədilir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin II mərhələsində */2-ci həftə/* magistrantlar elmi-tədqiqat işinin əsas müddəaları və tələbləri ilə tanış olur, elmi yaradıcılığın müasir yazılış stilistikasını, spesifik cəhətlərini, müxtəlif empirik metodları öyrənir və uyğun problemlər bankı yaradırlar. Bu mərhələdə həmçinin nəzəri məşğələlər və praktikumlar, işgüzar oyunlar təşkil olunur, xüsusi kompüter proqramları ilə bağlı metodik məşğələlər keçirilir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin III mərhələsi */3-cü həftə/* magistr dissertasiyasının əsas məzmunundan irəli gələn nəzərdə tutulan nəticələrlə bağlı intensiv eksperimental işlərin görülməsi üzərində qurulur və üstün olaraq nəzəri məşğələlər və praktikumların keçirilməsi prosesi ilə davam etdirilir.

II və III mərhələlərin yekunu kimi magistrantlar ayrı-ayrılıqda 2 səhifə həcmində icmal hazırlayır, keçirilmiş mərhələnin nəticələrini elmi rəhbərlə birgə təhlil edirlər.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin IV mərhələsində */4-cü həftə/* magistrant sərbəst müvafiq hesabat hazırlayır və təcrübəsinin yekunlarına həsr olunmuş «dəyirmi masada» iştirak edir.

Təcrübə zamanı magistrantların müvafiq elmi-praktiki konfranslar, elmi seminarlar, treninqlər, eksprementlər, yeni texnologiyaların tətbiq proseslərində hərtəfəli iştirakı təmin olunur.

V. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİ ÜZRƏ MAGİSTRANTIN FƏRDİ İŞ PLANI (Tapşırığı)

Elmi-tədqiqat təcrübəsi zamanı magistrant hazırladığı fərdi iş planına (*tapşırığı*) uyğun olaraq aşağıdakı konkret işləri görməlidir:

- I. Magistr dissertasiyasının mövzusunun predmeti sahəsində geniş məzmunlu əhatəli təhlil aparmaq;
- II. Biblioqrafiya, kataloqlarla, referatları müəlif üsullarını öyrənmək;
- III. Tədqiq olunan sistem və proseslərin modellərinin işlənməsini həyata keçirmək və müvafiq modellər vasitəsi ilə eksperimentlər aparmaq
- IV. Konfranslar, elmi nəşrlər üçün məruzələr, elmi məjmülərin və məqalələrin hazırlanmasını həyata keçirmək;
- V. Təcrübəsinin müvafiq mərhələləri üzrə icmallar yazmaq və yekun hesabatı hazırlamaq.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin proqramına və təcrübə obyektinin spesifikliyinə uyğun olaraq elmi rəhbər fərdi iş planında (*tapşırığı*) əks edilməklə magistranta əlavə tapşırıqlar verə bilər.

VI. NƏZƏRİ MƏŞĞƏLƏLƏR VƏ PRAKTİKUMLAR

Nəzəri məşğələlər bir qayda olaraq yüksək ixtisaslı, elmi işçilər, nüfuzlu alimlər tərəfindən aparılır. İxtisas kafedraları belə məşğələlərin keçirilməsi məqsədləri üçün elmi-tədqiqat institutlarından, elmi mərkəzlərdən və digər təsisatlardan yüksək ixtisaslı kadrlar cəlb edirlər.

Nəzəri məşğələlərin nümunəvi mövzuları aşağıdakı kimi formalaşdırıla bilər:

1. Elmi-tədqiqatın ümumi metodologiyası;
2. Elmi eksperimentlərin planlaşdırılması və keçirilməsi texnologiyası;
3. Yaradıcı intellektin sistem və modelləri;
4. Müxtəlif təyinatlı sistemlərin yaradılmasında sistemli təhlil texnologiyalarının yerinə yetirilməsi;
5. Layihə həllərin effektivliyinin qiymətləndirilməsi;

6. Elmi-tədqiqat profili təşkilatlarında biznes-proseslərin modelləri;
7. Elmi-tədqiqatların həyata keçirilməsində aləti vasitələrdən istifadənin müqayisəli təhlili;
8. Elmi-tədqiqatların keçirilməsində aləti vasitələrin struktur-funksional təşkili;
9. Təyin olunmuş konkret sahə üzrə elmi-tədqiqatın vəziyyətinin icmalı;
10. İnformasiya mənbələrinin xarakteristikası;
11. İntellektual mülkiyyətin müdafiəsi;
12. Elmi-tədqiqatın nəticələrinin nəşrə hazırlığının texnologiyaları və aləti vasitələri;
13. Elmi-tədqiqatla tədris fəaliyyətinin inteqrasiyası;
14. Elmi-tədqiqatların maliyyələşməsi mənbələrinin axtarış texnologiyası;
15. Təyin olunmuş predmet üzrə elmi-tədqiqat işlərinin tarixi;
16. Magistr dissertasiyası elmi-tədqiqat işinin bir növü kimi;
17. Təyin olunmuş predmet istiqamətində magistr və yuxarı pilləli elmi dərəcələr üzrə dissertasiyaların icmalı.

Nəzəri məşğələlərin davamlığı bir həfətə ərzində 6 saatdan çox olmamalıdır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesində keçirilmiş materialların mənimsənilməsini artırmaq məqsədi ilə praktikumlar təşkil olunur. Praktikularda magistr proqramına uyğun olaraq magistrantların sərbəst fəaliyyəti üçün keçirilmiş materiallar əsasında tapşırıqlar verilir və onlara bu istiqamətdə müvafiq ədəbiyyatlar və elmi materialların mənbələri göstərilir. Praktikumlar interaktiv recimdə, əyani vəsaitlərin nümayişi əsasında keçirilmiş materialların təkrarı və toplanmış biliklərin ümumiləşdirilməsi və hər bir magistrant üçün ayrıca tapşırıq vermə formasında keçirilir. Bu zaman testlərdən istifadə olunması məqsəddə uyğun hesab edilir.

Praktikumlar müvafiq ixtisas kafedralarının müəllimləri tərəfindən aparılır.

VII. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCÜRBƏSİNİN KEÇİRLMƏSİNİN TƏŞKİLATI MƏSƏLƏLƏRİ

Elmi-tədqiqat təcürbəsinin keçirilməsinə ümumi nəzarət və rəhbərliyi ADİU-nun «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» və magistr proqramının rəhbərləri həyata keçirirlər.

Elmi-tədqiqat təcürbəsinin keçirilməsi üçün magistrantlara ADİU və təcürbəsinin keçirildiyi təşkilat */təcrübə obyekt/* tərəfindən ayrı-ayrılıqda rəhbərlər təyin olunur.

Elmi-tədqiqat təcürbəsinin ADİU tərəfindən rəhbəri magistr proqramını həyata keçirən ixtisas kafedrasının professor-müəllim heyəti sırasından seçilir və magistr proqramının rəhbəri ilə razılaşdırılaraq universitetin rektorunun əmri ilə təsdiq edilir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi ADİU-da keçirildikdə bu zaman təşkilati işlərə rəhbərliyi «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» həyata keçirir.

Elmi-tədqiqat təcrübənin səmərəli reallaşması üçün təcrübə keçənlər 10-12 nəfərdən çox olmayan qruplara bölünürlər.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi kənar təşkilat tərəfindən reallaşdırıldıqda təcürbənin başlanmasına azı 10 gün qalmış tərəflər arasında müvafiq razılaşdırmalar aparılmalıdır.

Magistr proqramını həyata keçirən ixtisas kafedraları elmi-tədqiqat təcrübəsinin başlanmasına azı 1 ay qalmış ADİU-nun «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi»nə müvafiq təqdimat sənədlərini göndərməlidirlər. «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» isə öz növbəsində elmi-tədqiqat təcrübəsinin başlanmasına azı 2 həftə qalmış müvafiq sənədləri elmi rəhbərə və təcürbənin keçirildiyi obyektin müdiriyyətinə göndərməlidir.

Magistrant fərdi şəkildə xidmət haqqını şəxsi hesabına ödəməklə müvafiq kənar təşkilatlarda da elmi-tədqiqat təcrübəsi keçə bilər. Bu zaman universitet rəhbərliyinə müraciət edilməlidir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi bütün hallarda bu metodik göstərişin tələbləri səviyyəsində yerinə yetirilməlidir. Onun keçirilməsinin materialları və hesabatları təcrübə keçirilən təşkilatın təcrübə rəhbəri tərəfindən baxılmalı və təcrübəsinin yekunlarına həsr edilmiş ijlasda təsdiq edilməlidir.

Üzürlü səbəbdən elmi-tədqiqat təcrübəsi keçməyən magistrantlar bu prosesə təkrar cəlb olunurlar. Bu zaman bütün xərjlər magistrantın şəxsi hesabına təmin olunur və təcrübə tədris prosesindən kənar vaxtda yerinə yetirilir.

Üzürlü səbəb olmadan təcrübə keçməyən və müdafiə zamanı qeyri-kafi qiymətləndirilmiş magistrantlar akademik borc zəminində universitetdən xarij olunurlar. Magistrantın təcrübədə iştirak etməməsi və ya təsbit olunmuş normaları yerinə yetirməməsi elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçasındakı qeydlər və sənədlər əsasında rəsmiləşdirilməlidir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin son yekunları təsbit olunmuş sənədlərin təqdimatı əsasında müvafiq ixtisas kafedralarında attestasiya edilir.

VIII. TƏCRÜBƏ PROSESİNDƏ MAGİSTRANTIN HÜQUQ VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Magistrantlar elmi-tədqiqat təcrübəsi müddətində borcludurlar:

- ❖ əldə etdiyi nəzəri bilikləri genişləndirmək və dərinləşdirmək;
- ❖ müasir elmi-tədqiqat metodologiyası və elmi-yaradıcılıq texnologiyaları haqqında biliklərini zənginləşdirmək;
- ❖ təcrübə prosesində əldə edilmiş nəticələrdən magistr dissertasiyasının yazılmasında və gələcək elmi-yaradıcılıq fəaliyyətində məqsədyönlü istifadə etmək;

Elmi-tədqiqat təcrübəsi prosesində magistrant aşağıdakıları bajarmalıdır:

- ❖ fərdi iş planının (*tapşırığı*) hazırlamaq;
- ❖ elmi-tədqiqat işlərinin layihələşdirilməsi və təşkilinin metodik işini reallaşdırmaq;
- ❖ dissertasiya işinin nəticələri üzrə ekspeimentlər aparmaq;
- ❖ referatlar, elmi məqalələr yazmaq, problemlər bankı hazırlamaq;
- ❖ biblioqrafiya, kataloqlarla, tezaurslarla işləmək;
- ❖ elmi-tədqiqat prosesində yaranmış çətinlikləri təhlil və həll etmək;

Magistrantlara təcrübə obyektinə daxil olduqları andan əmək mühafizəsi və daxili əmək intizamı qaydaları tətbiq olunur. Bu qaydaların pozulması üçün müvafiq intizam jəzası tətbiq edilir.

IX.ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSNİN KİTABÇASI

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçası */bundan sonra kitabça/* təcrübə prosesi üçün əsas uçot, davamiyyət və keyfiyyətli təlim üzrə mənimsəmə sənədi funksiyasını yerinə yetirir. Magistrantlar təcrübə keçərkən yerinə yetirdiyi tapşırıqlar, öyrəndiyi bilgilər və digər tələb olunan məsələlərlə bağlı elmi-tədqiqat təcrübəsi kitabçasında müvafiq qeydlər aparırlar.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin təşkili və keçirilməsi ADİU-nun rektorunun əmrinə əsasən kitabça «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» tərəfindən müvafiq rekvizitləri doldurularaq ixtisas kafedrasının müdiri və magistr programının rəhbərinin təsdiqinə göndərilir.

«Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» elmi-tədqiqat təcrübəsinin başlanmasına azı 2 həftə qalmış kitabçanı təcrübə rəhbəri vasitəsi ilə magistranta təqdim etməlidir.

Kitabça aşağıdakı bölmələri əhatə edir.

- ↪ Magistraytın təcrübə vərəqi;
- ↪ Təcrübəsinin keçirildiyi yerə daxil olma və qurtarma müddətinə dair qeydlər;
- ↪ Elmi-tədqiqat təcrübəsinin səmərəli keçirilməsi haqqında magistranta verilən tövsiyələr;
- ↪ Təcrübənin keçirilməsi və kitabçanın doldurulması üzrə təlimat;
- ↪ Magistrantın fərdi iş planı (*tapşırığı*);
- ↪ Təcrübənin keçirilməsi üzrə gündəlik qeydlər;
- ↪ Magistrantın elmi-tədqiqat təcrübəsində iştirakı haqqında qeydlər;
- ↪ Təcrübə obyektinə rəhbərinin qısa rəyi;
- ↪ Təcrübəyə aid olan hesabatların qəbulu və müdafiə zamanı çıxışın kompozisiyası.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi keçən hər bir magistrant kitabçanın bütün bəndlərini fərdi iş planına (*tapşırığı*) uyğun olaraq qısa şərhə dolğun və məzmunlu doldurulması istiqamətində sərbəst qaydada gündəlik əməli fəaliyyət göstərməlidir.

Əyani formada təhsil alan magistrantlar kitabçada 20 gün, qiyabi təhsil alanlar isə 10 gün üçün qeyd aparmalıdırlar.

Təcrübə obyektinin rəhbəri magistrantların davamiyyəti haqqında kitabçada hər gün müvafiq qeydlər aparmalıdır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin sonunda təcrübə obyektinin rəhbəri kitabçanın müvafiq bölümündə magistrantın fəaliyyəti üzrə qısa rəy yazmalıdır. Qısa rəydə aşağıdakılar göstərilməlidir:

- ↪ magistrant tərəfindən elmi-tədqiqat təcrübə proqramının yerinə yetirilməsi səviyyəsi;
- ↪ əmək və icra intizamına riayət dərəcəsi;
- ↪ peşəkarlıq səriştələrinə maliklik;
- ↪ yaradıcı yanaşma qabiliyyəti;
- ↪ sərbəst işləmək bacarıqı;

- ✦ təhlil və özünü-təhlil dərəcəsi;
- ✦ sənədlərin tərtibat keyfiyyəti;
- ✦ hesabatının kafedrada müdafiə olunmaq üçün tövsiyyə edilməsi.

Hesabat və kitabça tam hazır vəziyyətdə elmi rəhbərə və onun tərəfindən ixtisas kafedrasına təqdim olunmalıdır.

Elmi rəhbəri müvafiq hesabatın strukturu və həcmnin müəyyən olunmasında əlavə göstərişlər verə bilər.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçasının nümunəsi mövcud metodik göstərişin ayrılmaz hissəsi olaraq əlavə olunur.

X. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCÜRBƏSİNİN HESABATI

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin ümumi yekun hesabatı keçirilən təcrübə prosesinin mühüm qiymətləndirmə sənədi olaraq xüsusi struktur və məzmunu malikdir. Onun strukturuna aşağıdakılar daxildir:

I. Giriş hissəsi:

- ❖ məqsəd;
- ❖ keçirilmə obyektı;
- ❖ başlanma və davam etmə müddəti;
- ❖ təcrübə zamanı yerinə yetirilmiş iş və tapşırıqların təsnifatı.

II. Ümumi hissə:

- ❖ mövzuya aid ədəbiyyatların təhlili;
- ❖ eksperimentlərin keçirilməsi metodikası;
- ❖ təcrübə prosesində magistrantın yerinə yetirdiyi praktiki tapırıqların təsviri;
- ❖ fərdi işin təşkilinin təsviri;

III. Yekun hissə:

- ❖ təcrübə zamanı əldə edilmiş səriştə və bacarıqlar haqqında təsviri məlumat;
- ❖ nəticələrin riyazi-statistik emalı;

- ❖ əldə edilmiş nəticələrin müzakirəsi
- ❖ elmi-tədqiqat prosesinin təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflər;

IV.İstifadə olunmuş mənbələrin siyahısı:

İstifadə olunmuş mənbələr sırasına nəşrlər, veb saytlar, hesabatlar və sair daxil edilir. Siyahıda mənbənin, müəllifin və nəşriyyatın adı, buraxılış tarixi və səhifələrin sayı göstərilməlidir.

V.Əlavələr:

Hesabatda məzmunun tələblərinə uyğun olaraq bir və ya bir neçə əlavə verilə bilər. Əlavələr hesabatın əsas hissəsində göstərilməyən informasiya materiallarından: cədvəllər qrafiklər, sxemlər və digər sənədləri əks etdirir və hesabatın ümumi həcminə aid olunmur.

Elmi rəhbər hesabatın strukturunun və həcmnin müəyyən olunmasında əlavə göstərişlər verə bilər.

XI. HESABATIN YAZILIŞ FORMASI

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabatı müvafiq yazılış formasında tərtib olunur. Bu zaman aşağıdakı yazılış qaydalarına əməl olunmalıdır:

- mətn kompüterdə (*format Word*) çap olunur;
- çap A4 (*210 x 297 mm*) formatlı ağ kağızın bir üzündə, mətndə boş sahələrin göstərilməklə: sol boş sahə - 30 mm, sağ - 1,5 mm, yuxarı - 20 mm və aşağı 25 mm;
- sətirlər arası interval 1,5;
- şrifflər «Times New Roman 14»;

Hesabat cədvəllər, qrafik, sxem və sair ilə illüstrasiya olunmalı və ümumi həcmi əlavələrlə birlikdə 20-25 səhifəni əhatə etməlidir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabat sənədləri ardıcıl nömrələnəli və cildlənəlidir. Titul vərəqi ümumi hesabat sənədləri toplusunun ilk səhifəsidir və o nömrələnəmir.

XII. HESABAT SƏNƏDLƏRİNİN HAZIRLANMASINA QOLULAN TƏLƏBLƏR

Magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekunları ilə bağlı müvafiq hesabat sənədlərini toplamalı, hazırlamalı və cildləşdirilmiş formada yekun attestasiyasına azı 10 gün qalmış elmi rəhbərə təqdim etməlidir. Elmi rəhbər qəbul olunmuş sənədlərin magistr proqramının rəhbəri və MHM-nin direktorunun təsdiqinə verdikdən sonra ixtisas kafedrasında yekun attestasiyası təşkil etməlidir. */Əlavə 1-də təcrübəsinin titul vərəqinin nümunəsi verilmişdir/.*

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabat sənədinə aşağıdakılar aiddir:

1. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin titul vərəqi */Əlavə 1/;*
2. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin təsbit olunmuş formada hesabatı;
3. Elmi-tədqiqat təcrübəsi kitabçası;
4. Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilməsi üzrə elmi rəhbərin rəyi. */Əlavə 2-də elmi rəhbərin rəyinin nümunəsi verilmişdir./;*
5. Yekun attestasiyası sənədi */Əlavə 3/*

MHM-də və ixtisas kafedralarında müvafiq olaraq magistrantı elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekun attestasiyasına buraxılmaması haqqında aşağıdakılar əsas götürülür:

- ❖ təsbit olunmuş təqdimat müddətlərinin gecikdirilməsi;
- ❖ hesabat sənədlərinin işinin tərtibat qaydalarına əməl olunmaması;
- ❖ magistrantın akademik borcları;
- ❖ müqavilə öhdəliklərinin yerinə yetirilməməsi.

Magistrant təcrübəsinin yekunları üzrə lazımı sənədləri müəyyən olunmuş müddətlərdə hazırlayıb və vaxtında təqdim etmədikdə elmi rəhbər həmin magistrant barəsində magistr proqramı rəhbəri və ixtisas kafedrasının müdirini məlumatlandırmaqla MHM-nin direktoruna rəsmi təqdimat verməlidir.

MHM-də sənədləri müfəviq qaydada tərtib olunmuş, lakin təcrübə rəhbərindən mənfə rəy almış magistrant barəsində müvafiq qaydada qərar verilməlidir.

XIII. YEKUN ATTESTASIYASI

Yekun attestasiya elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabatının müdafiəsi formasında magistr proqramının və elmi rəhbərlərin iştirakı ilə təqdim olunmuş müvafiq sənədlər əsasında ixtisas kafedralarında keçirilir. Bu məqsədlə ixtisas kafedrasında 3 nəfərdən az olmayaraq attestasiya kommissiyası yaradılır. Kommissiyanın tərkibinə ixtisas kafedrasının müdiri */sədr/*, elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri və ixtisas kafedrasının müəllimləri sırasında üzv və üzvlər daxil edilir. Elmi-tədqiqat təcrübəsi ADİU-da keçirildiyi təqdirdə təcrübə obyektinin rəhbəri də kommissiyaya üzv kimi daxil edilir.

Yekun attestasiyada hesabatın müdafiəsi zamanı magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsi zamanı əldə olunan nailiyyətlərlə çıxış etməli, özünün qazandığı yeni təjribi bilikləri təqdim etməlidir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekunları differensial məqbul formatında beş ballı sistem üzrə qiymətləndirilir və nəzəri təlim qiymətləri ilə eyni səviyyədə götürülür.

Yekun attestasiyasının nəticələri magistrantlar tərəfindən hazırlanmış hesabat materiallarının keyfiyyəti və həcminə müqabil olaraq təcrübə proqramı və fərdi iş planının (*təpşırıği*) yerinə yetirilməsi səviyyəsi ilə müəyyən edilir. Qiymətləndirmə

kompleks şəkildə aparılır və buraya tədqiqatçının funksional fəaliyyəti üçün bütün vacib xüsusiyyətləri və cəhətləri əhatə edən aşağıdakı göstəricilər daxil olunur:

- elmi-tədqiqatın metodoloji əsaslarına yiyələnmək və mənimsədiyi bilgiləri seçilmiş magistr dissertasiyasının yazılışında bacarıqla tətbiq etmək;
- elmi informasiyanın seçim, təhlil və emalının müasir metodlarından bacarıqlı istifadəni gerçəkləşdirmək;
- elmi yaradıcılığa olan maraq və motivasiya;
- məsuliyyət və müstəqillik dərəcəsi;
- apardığı eksperimentlərin keyfiyyət nəticəliyi;
- elmi-tədqiqat işlərinin planlaşdırılması və hazırlanması üzrə müvafiq nomativ sənədləri və metodologiyanı bilməsi;
- məqsədlərə çatmaq üçün real imkanları və ehtiyatları nəzərə almaq bacarığı;
- elmi-tədqiqat işində texniki vasitələrdən istifadə bacarığı və özünü təkmilləşdirmə keyfiyyəti;
- elmi və təcrübə obyektinin rəhbərlərin tapşırıqlarının yerinə yetirəsinə münasibət.
- özünü təhlil və özünü qiymətləndirmə sərəştəsi.

Müsbət qiymət almaq üçün magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin proqram tələblərini tam yerinə yetirməli, jəri və yekun sənədləri vaxtında tərtib etməlidir. */Əlavə 3-də elmi-tədqiqat təcrübəsinin yekun attestasiyası sənədi təqdim olunur/.*

XIV. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇİRİLMƏSİNİN MATERIAL TƏMİNATI

Elmi-tədqiqat təcrübəsi rəhbəri kimi çıxış edən elmi rəhbərlər müvafiq məqsədlər üçün ayrılaraq təsbit olunmuş vaxt müddətləri çərçivəsində tədris saatlarına görə əmək haqqı alır. Elmi-tədqiqat təcrübəsi ADİU tərəfindən keçirildikdə təyin

olunmuş təcrübə obyektı rəhbərinə də seksiyalar üzrə tədris saatlarına görə əmək haqqı verilir. Bu zaman təcrübə obyektı rəhbərinin iş saati gün ərzində 6 saatdan çox olmamalıdır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsini reallaşdıran professor-müəllim heyətinin əmək haqqı da tədris saatlarına görə təyin edilir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin baza təşkilatlarında təcrübə rəhbərlərinin əmək haqqı təşkilatlar arası müqavilə əsasında və ya baza təşkilatının özünün vasitələri müqabilində təyin edilir.

TÖVSIYYƏ EDİLƏN ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikası Təhsil Qanunvericiliyinin Külliyyəti (*Birinci nəşr*) Bakı, «Təhsil», «Beynəlxalq universitet» nəşriyyat və poliqrafiya mərkəzi, 2002. 436 səh.
2. Кузнецов И.Н. «Методика подготовки и оформления». Мн: Амалфея, 2000. 134. с.
3. Ломакин А.Л., Морошкин В.А. Практикум по экономике и управлению: Компьютерные деловые игры + CD. Учебное пособие. М.: Инфра. 2004. 144 с.
4. Минаев Д.В. Маркетинг: игровой практикум. Деловые игры, упражнения, тесты. М.: Феникс. 2004. 256 с.
5. Мицкевич А.А. Сборник заданий по экономике с решениями: В 3-х томах. М.: Вита-Пресс. 2001.
6. Оллок Д. Управление временем и рабочей нагрузкой. М.: Финпресс. 1998. 96 с.
7. Потеев М.И. Практикум по методике обучения во вузах. М.: Высшая школа, 1990. 211 с.
8. Стешов А.В. «Устное выступление: логика и композиция». Ленинград. 1989. 154 с.
9. «Философия и методология науки». Учебное пособие для студентов высших учебных заведений /под ред. В.И. Кутцова/. М.: 1996. 249 с.
10. <http://www.nsu.ru>
11. www.olemiss.edu
12. <http://www.newmail.ru>

**AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNIVERSİTETİ
«MAGİSTR HAZIRLIĞI MƏRKƏZİ»**

**ELMI-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN
ÜMUMİ HESABATI**

Magistrant /A.S.A./ _____

Magistr proqramı _____
(magistr proqramının adı)

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirildiyi yer _____

(təşkilatın adı, ünvanı)

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilmə müddəti:

«__» «_____» 200 ildə «__» «_____» 200 ilədək

**Hesabat müdafiəyə təqdim
edilmək üçün baxılmışdır**

MHM-nin direktoru

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

Elmi rəhbər

Magistr proqramının rəhbəri

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

Kafedra müdiri (A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad) _____

BAKI 2006

**ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇRİLMƏSİ
ÜZRƏ ELMİ RƏHBƏRİN RƏYİNİN NÜMUNƏSİ**

_____ magistr proqramı üzrə
(magistr proqramının adı)

_____ qrupunun magistrantı _____
(qrupun №-si) (magistrantın A.S.A)

keçdiyi elmi-tədqiqat təcrübəsi üzrə

RƏY

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirilmə müddəti:

«__» «_____» 200 ildə «__» «_____» 200 ilədək

Mövzunun açılış dərəcəsi _____

Müstəqillik və təşəbbüskarlıq _____

Təcrübə vaxt əldə edilmiş bilik və bacarıq _____

Magistrantın işə olan münasibəti _____

Elmi-tədqiqat təcrübəsinə görə rəy _____
(«əla», «yaxşı», «kafi», «qeyri-kafi»)

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad _____ *imza, tarix*

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ
«MAGİSTR HAZIRLIĞI MƏRKƏZİ»

ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN
YEKUN ATTESTASIYASI

Kafedra _____
(kafedranın adı)

Magistrant /A.S.A./ _____

Qrup № _____

Magistr proqramı _____
(magistr proqramının adı)

Hesabat sənədləri kafedraya təqdim olunmuşdur _____ **200** **il.**
(gün, ay)

Attestasiya keçirilmişdir _____ **200** **il.**
(gün, ay)

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin
yekunlarına görə _____ **qiymət verilir**
(«əla», «yaxşı», «kafi», «qeyri-kafi»)

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin rəhbəri _____
(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

Kafedra müdiri _____
(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

BAKI 2006

Texniki redaktor
Kompüter tərtibatçısı
Koorektor

Ş.H.Kərimova
M.E.Hacıadə
F.H.Məmmədova

Həsən Abid oğlu İsrailov

Elşən Mahmud oğlu Hacıadə

ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİ
METODİK GÖSTƏRİŞ

www.aseu.ab.az

Sayı 300 Çapa imzalanmışdır 20.02.2007.

«İqtisad Universitet nəşriyyatı»

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ
MAGİSTR HAZIRLIĞI MƏRKƏZİ

ELMİ-TƏDQIQAT
TƏCRÜBƏSİNİN
KİTABÇASI

200_/200_-sı tədris ili

BAKİ 2007

TƏCRÜBƏ VƏRƏQƏSİ**AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ
MAGİSTR HAZIRLIĞI MƏRKƏZİ**

Magistrant _____
(A.S.A)

İstiqamət _____
(adı və kodu)

İxtisas /Magistr proqramı/ _____
(adı və şifri)

_____ **kurs,** _____ **grup**
(təhsil forması)

Magistr bileti (*Nº*) _____

Magistratın ünvanı */telefon/* _____

Təcrübənin keçirildiyi yer _____
(təşkilatın adı, ünvanı)

Təcrübənin keçirilmə müddəti

«__» «_____» 200_ildən

«__» «_____» 200_ilədək

Əsas: ADİU-nun rektorunun əmri № _____
(tarix - gün, ay, il)

**«Təcrübə və işədüzlətmə
şöbəsi»nin müdiri** _____

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza*

M.Y.

İxtisas**kafedrası** _____

(Kafedranın adı)

Kafedra müdiri _____

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza***Elmi-tədqiqat təcrübənin****rəhbəri /elmi rəhbər/** _____

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza***Magistr proqramının****rəhbəri** _____

(A. S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza*

**TƏCRÜBƏNİN KEÇİRİLDİYİ YERƏ DAXİL OLMA VƏ
TƏCRÜBƏNİN BAŞA ÇATDIRMA MÜDDƏTİNƏ DAİR
QEYDLƏR**

Getdi «__» «_____» 200__ il

*«Təcrübə və işədüzəltmə
şöbəsi»nin inspektoru* _____

(A.S.A.)

_____ *imza*

M.Y.

Gəldi «__» «_____» 200__ il

Təcrübə obyektı rəhbəri _____

(A.S.A.)

_____ *imza*

M.Y.

Getdi «__» «_____» 200__ il

Təcrübə obyektı rəhbəri _____

(A.S.A.)

_____ *imza*

M.Y.

Gəldi «__» «_____» 200__ il

*«Təcrübə və işədüzəltmə
şöbəsi»nin inspektoru* _____

(A.S.A.)

_____ *imza*

M.Y.

Elmi-tədqiqat təcrübəsi magistr proqramının mühüm tərkib hissəsi olmaqla iqtisad yönümlü fənnlər üzrə elmi kadrların keyfiyyət hazırlığının başlıca amillərindən biri kimi çıxış edir. O, müasir tələblər səviyyəsində elmi-tədqiqat prosesinin təşəkkül və reallaşması istiqamətində magistrantların aldıkları elmi-nəzəri bilikləri təjribi səriştə və vərdişlərlə zənginləşdirərək geniş elmi-əmali fəaliyyət sferasında möhkəmləndirilməsi, magistr dissertasiyasının elmi-metodik keyfiyyətdə yerinə yetrilməsi məqsədi daşıyır.

Hörmətli magistrantlar!

Siz elmi-tədqiqat təcrübəsi zamanı hazırladığınız fərdi iş planına uyğun olaraq, əldə etdiyiniz nəzəri bilikləri ***genişləndirməli*** və ***dərinləşdirməli***, təcrübə prosesində əldə edilmiş nəticələrin magistr dissertasiyasında və gələcək elmi-yaradıcılıq fəaliyyətində məqsədyönlü ***istifadə etməlisiniz***

Elmi-tədqiqat işlərinin layihələşdirilməsi və təşkilinin metodik işini reallaşdırmağı, dissertasiya işinin nəticələri üzrə eksperimentlər aparmağı, referatlar, elmi məqalələr yazmağı, biblioqrafiya, kataloqlarla işləməyi və problemlər bankı hazırlamağı ***bajarmalısınız***.

Bilməlisiniz ki, təcrübə obyektinə daxil olduğunuz andan Sizə həmin qürumun əmək mühafizəsi və daxili əmək intizamı qaydaları tətbiq ediləcəkdir. Bu qaydaların pozulması isə müvafiq intizam cəzası ilə müşayiət olunur.

Siz əlinzdə tutduğunuz kitabçada elmi-tədqiqat təcrübəsi dövründə görülən iş barədə hər gün qısa ***qeydlər aparmalı***, nəzərdə tutulan prosedur qaydalara tam ***əməl etməlisiniz***. Son olaraq keçirilmiş elmi-tədqiqat təcrübəsi üzrə hesabat ***yazmalı***, müəyyən olunmuş müddətlərdə təcrübənin yekun hesabatını ***müdəfiə etməlisiniz***.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinə üzürsüz səbəbə görə gəlməyən, müvafiq proqramını yerinə yetirməyən, onun nəticəsi haqqında qeyri-qənaətbəxş rəy və müdafiə zamanı qeyri-müvəffəq qiymət alan magistrantlar təkrar təcrübə prosesinə cəlb edilirlər. Bu zaman bütün xərclər magistrantın şəxsi hesabına təmin olunur və təcrübə tədris prosesindən kənar vaxtda yerinə yetrilir.

Üzürsüz səbəbdən təcrübə keçməyən və qeyri-kafi qiymətləndirilmiş magistrantlar akademik borc zəmində universitetdən xaric olunurlar.

Magistrantın təcrübədə iştirak etməməsi və ya müəyyən olunmuş normativləri yerinə yetirməməsi elmi-pedoqoji təcrübənin kitabçasında qeydlər və sənədlər əsasında təsdiqlənməlidir.

Sizə keçəcəyiniz elmi-tədqiqat təcrübəsindən maksimum faydalanmaq və əldə edəcəyiniz bilklərin gələcək fəaliyyəçtnizdə səmərli tətbiq olunması uğurları arzulayırıq!

I. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇİRİLMƏSİ VƏ KİTABÇANIN DOLDURULMASI ÜZRƏ TƏLİMAT

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin *kitabçası* bütün təcrübə prosesi boyu magistrantın fəaliyyətini sistemləşdirilməsinə xidmət edir. Bu kitabça, həmçinin keçirilən təcrübənin əsas uçot, davamiyyət və keyfiyyətli mənimsəmə sənədi funksiyalarını da yerinə yetirir.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin təşkili və keçirilməsi üzrə ADİU-nun rektorunun əmrinə əsasən kitabça «Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» tərəfindən müvafiq rekvizitləri doldurularaq, ixtisas kafedrasının müdiri və magistr proqramının rəhbərinin təsdiqinə göndərilir.

«Təcrübə və işədüzəltmə şöbəsi» elmi-tədqiqat təcrübəsinin başlanmasına azı 2 həftə qalmış kitabça təcrübə rəhbəri vasitəsi ilə magistranta təqdim etməlidir.

Gündəliyi əldə etmiş magistrant təsdiq olunmuş vaxt müddətində elmi-tədqiqat təcrübəsinin keçirildiyi obyektə gedir. O, elmi-tədqiqat təcrübəsinin ilk günlərində təcrübə rəhbərinin köməyi ilə fərdi iş planı (*tapşırığı*) hazırlayır və onu hər iki təcrübə rəhbərinin təsdiqinə verir.

Kitabçanın fərdi iş planı adlanan II. bölümündə magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin məqsədini və məzmununu qısa şərhdə formalaşdırır. Bölmənin öyrənmək, tanış olmaq, praktiki yerinə yetirmək hissələrində magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin konkret tələblərindən irəli gələn məsələləri elmi rəhbərlə razılaşdıraraq qeydlər aparır. Elmi-tədqiqat təcrübəsi obyektinin rəhbəri magistranta öz tapırığını verir və bu tapşırıq gündəlikdə - fərdi iş planının xüsusi hissəsində əksini tapır. Plan tapşırığın yerinə yetirmə müddətləri elmi və təcrübə obyektini rəhbərləri ilə razılaşdırılır və onlar tərəfindən təsdiq olunur.

Elmi-tədqiqat təcrübəsini keçən hər bir magistrant onun bütün bəndlərini fərdi plana (*taşırığı*) uyğun olaraq qısa şərhdə dolğun və məzmunlu doldurulması istiqamətində sərbəst qaydada gündəlik əməli fəaliyyət göstərməlidir.

Əyani formada təhsil alan magistrantlar kitabçada 20 gün, qiyabi təhsil alanlar isə 10 gün üçün qeyd aparmalıdırlar.

Təcrübə obyektı rəhbəri magistrantların davamiyyəti haqqında gündəliyin IV bölümündə hər gün müvafiq qeydlər aparmalıdır.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin sonunda təcrübə obyektı rəhbəri kitabçanın V bölümündə magistrantın fəaliyyəti üzrə qısa rəy yazmalıdır. Qısa rəydə aşağıdakılar göstərilməlidir:

- ↪ magistrant tərəfindən elmi-tədqiqat təcrübə proqramının yerinə yetirilməsi səviyyəsi;
- ↪ əmək və icra intizamına riyayət dərəcəsi;
- ↪ peşəkarlıq səriştələrinə maliklik;
- ↪ yaradıcı yanaşma qabiliyyəti;
- ↪ sərbəst işləmək bacarığı;
- ↪ təhlil və özünütəhlil dərəcəsi;
- ↪ sənədlərin tərtibat keyfiyyəti;
- ↪ hesabatının kafedrada müdafiə olunmaq üçün tövsiyyə edilməsi.

Hesabat və kitabça tam hazır vəziyyətdə elmi rəhbərə və onun tərəfindən ixtisas kafedrasına təqdim olunmalıdır.

Hesabatda magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin iş sistemi, təcrübə zamanı yerinə yetirilən tədqiqatların mahiyyəti, özünün iştirakçısı olduğu elmi-konfransların, nəzəri məşğələlərin, seminarların və praktikumların gedişi haqqında məlumatları əks etdirməlidir.

Elmi rəhbər müvafiq hesabatın strukturu və həjminin müəyyən olunmasında əlavə göstərişlər verə bilər.

Təcrübənin keçirilməsi üzrə təlimat «Elmi-tədqiqat təcrübəsi» adlı müvafiq metodik göstərişdə daha geniş əksini tapmışdır.

II. ELMI-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇRİLMƏSİ ÜZRƏ MAGİSTRANTIN FƏRDİ İŞ PLANI /TAPŞIRIĞI/

№	PLAN-TAPŞIRIQ	
	ADI və MƏZMUNU	YERİNƏ YETRİLMƏ MÜDDƏTİ
I	Məqsəd:	
II	Təcrübənin məzmunu:	
	1.Öyrənmək:	
	2.Tanış olmaq:	
	3.Praktiki yerinə yetirmək:	
III	Təcrübə obyektı rəhbərinin tapşırıqları:	

**Elmi-pedoqoji təcrübənin
hesabatını təqdim etmək**

«__» «_____» 200_ ilədək

Təcrübə rəhbəri _____ /*elmi rəhbər/*

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza*

**Təcrübə
rəhbəri** _____

obyektı

(A.S.A., elmi dərəcə və elmi ad)

_____ *imza*

Magistrant _____

(A.S.A.)

_____ *imza*

III. ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİNİN KEÇRİLMƏSİ ÜZRƏ GÜNDƏLİK QEYDLƏR

S/№	Tarix	GÖRÜLƏN İŞLƏRİN QISA MƏZMUNU	Təcrübə obyekt rəhbərin qeydi və imzası
1.			
2.			
3			
4			
5			

S/№	Tarix	GÖRÜLƏN İŞLƏRİN QISA MƏZMUNU	Təcrübə obyekt rəhbərin qeydi və imzası
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

S/№	Tarix	GÖRÜLƏN İŞLƏRİN QISA MƏZMUNU	Təcrübə obyektinin rəhbərinin qeydi və imzası
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			

S/№	Tarix	GÖRÜLƏN İŞLƏRİN QISA MƏZMUNU	Təcrübə obyektinin rəhbərinin qeydiyyatı və imzası
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

IV. MAGİSTRANTIN ELMİ-TƏDQIQAT TƏCRÜBƏSİ PROSESİNDƏ İŞTİRAKI HAQQINDA QEYDLƏR

Günlər		Gəlmişdir Gəlməmişdir (-)	Əlavə qeydlər
S/s	Tarix		
<i>1-ci gün</i>			
<i>2-ci gün</i>			
<i>3-ci gün</i>			
<i>4-ci gün</i>			
<i>5-ci gün</i>			
<i>6-cı gün</i>			
<i>7-ci gün</i>			
<i>8-ci gün</i>			
<i>9-cu gün</i>			
<i>10-cu gün</i>			
<i>11-ci gün</i>			
<i>12-ci gün</i>			
<i>13-cü gün</i>			
<i>14-cü gün</i>			
<i>15-ci gün</i>			
<i>16-cı gün</i>			
<i>17-ci gün</i>			
<i>18-ci gün</i>			
<i>18-cü gün</i>			
<i>20-ci gün</i>			
Yekun		Gəlmişdir (gün)	
		Gəlməmişdir (gün)	

Elmi-tədqiqat təcrübəsi
obyektinin rəhbəri _____

imza

(A.S.A)

VI. TƏCRÜBƏYƏ AİD OLAN HESABATLARIN QƏBULU VƏ MÜDAFİƏ ZAMANI ÇIXIŞIN STRUKTURU

Magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin gündəliyi hesabatı və digər müvafiq sənədləri təsbit olunmuş müddətlərdə elmi rəhbərə təhvil verərək təyin olunmuş tarixdə onu müdafiə edir. Müdafiə zamanı magistrantın ixtisas səviyyəsi, gördüyü işlərin məzmunu və keyfiyyəti nəzərə alınır.

Hesabat və onun müdafiəsi differensiallaşdırılmış qiymətlə dəyərləndirilir. Bu qiymətlər təcrübəyə dair müvafiq yekun attestasiyası sənədində əks olunaraq təsdiq edilir.

Magistrant elmi-tədqiqat təcrübəsinin hesabatını ixtisas kafedrasında müdafiə edərkən aşağıdakıları nəzərdə tutmalıdır:

1. Keçirilmiş elmi-tədqiqat təcrübəsinin məqsədlərini formalaşdıraraq təqdim etmək;
2. Təəssüatları qeyd olunmaqla elmi-tədqiqat təcrübəsinin qısa xronologiyasını vermək;
3. Fərdi iş planın yerinə yetrilməsi istiqamətində fəaliyyəti açıqlamaq, onun hansı səviyyədə yerinə yetrilməsini əsaslandırmaq;
4. Elmi-tədqiqat təcrübəsi zamanı özünün əsas fəaliyyət tərzlərini sadalamaq və fəaliyyət tərzlərindən daha maraqlı və çətin olanları qeyd edərək seçimin argumentlər əsasında izahını vermək;
5. Elmi informasiyanın seçim, təhlil və emalının müasir metodlarından istifadə haqqında məlumatlar vermək;
6. Aparılmış eksperimentlərin keyfiyyət nəticəliyini və ümumilikdə elmi-tədqiqat təcrübəsi zamanı əldə olunmuş nəticələri təqdim etmək;
7. Keçirilmiş elmi-tədqiqat təcrübəsini keyfiyyətini və əhəmiyyətini dəyərləndirmək.

Elmi-tədqiqat təcrübəsinin kitabçası
ADİU-nun rektoru prof. Ş.H.Hacıyevin elmi redaktorluğu ilə
Magistr hazırlığı mərkəzinin direktoru prof. H.A.İsrafilov və
Magistr hazırlığı mərkəzinin direktor müavini i.e.n. E.M.Hacızadə
tərəfindən hazırlanmış Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
Elmi-Metodik Şurasının «İqtisadiyyat» bölməsinin
18 may 2006-cı il tarixli iclasının /*protokol* 45/ qərarı ilə
təsdiq olunmuşdur.

**Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Bakı şəhəri, İstiqlaliyyət
küçəsi 6, Bakı Az1001**

Tel. /99412/ 492-59-14, /99412/ 492-15-09

E-mail: magistr@aseu.edu.az, tajruba@aseu.az

www.aseu.ab.az

Sayı 300 Çapa imzalanmışdır 20.02.2007.

Formatı 60X84 ¹/₁₆

«İqtisad Universitet nəşriyyatı»